

PÄÄSTEAMET

Siseministeerium
info@siseministeerium.ee

Teie 05.12.2024 nr 2-2/3090-1

Meie 23.12.2024 nr 2-2/7412-1

Arvamus kemikaaliseaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnoole

Täname võimaluse eest avaldada arvamust kemikaaliseaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõule. Päästeametil on eelnõule järgmised märkused.

1. Eelnõu § 1 punkt 4 kohaselt täiendatakse paragrahvi 22 lõiget 4 pärast sõna „avalikkuse“ tekstiosaga „ja naabruses paiknevate tegevuskohtade, mis ei ole ohtlik ettevõtte või suurõnnetuse ohuga ettevõtte“. Vastavalt Seveso III direktiivi rikkumismenetlusele on vajalik välja tuua ka asjaolu, et dominoefektiga ettevõtted peavad edastama teavet ettevõttevälise hädaolukorra lahendamise plaanide koostamise eest vastutavale asutusele, milleks on Päästeamet. Ettevõttel tuleb dominoefekti korral info kajastada ära ettevõtte dokumentatsioonis (riskianalüüsis, ohutusaruandes, hädaolukorra lahendamise plaan) ning läbi selle saab lugeda teavituse nõude täidetuks. Juhul kui seda ei ole dokumentatsioonis esitatud, siis Päästeamet hindab asjaolu ning juhib kooskõlastamismenetluse käigus tähelepanu, sh edastab menetluse käigus ettevõttele tagasiside, et see lisataks dokumentatsiooni. Samuti hindab antud asjaolu järelevalve menetluse käigus.

Teeme ettepaneku täiendada § 22 lg 4 sõnastust, lisades eelnõus toodule järgmise lause: „Doominoefekti korral tuleb edastada teave Päästeametile kui ettevõttevälise hädaolukorra lahendamise plaani koostamise eest vastutavale asutusele.“

2. Eelnõu § 1 punkt 6 kohaselt täiendatakse paragrahvi 24 lõiget 1 pärast sõna „isikuid“ tekstiosaga „, samuti avalikult kasutatavate hoonete ja alade omanikke, sealhulgas koolide ja haiglate pidajaid,“. Vastavalt Seveso III direktiivi rikkumismenetlusele on vajalik välja tuua ka asjaolu, et avalikkuse teavitamisel peavad dominoefektiga ettevõtted teavitama teisi naaberkäitiseid. Seetõttu on vajalik täiendada § 24 lg 1 sõnastust.

Teeme ettepaneku sõnastada § 24 lg 1 järgmiselt: „Suurõnnetuse ohuga ettevõtte käitaja teavitab avalikkust ja ettevõttest lähtuva õnnetuse mõju piirkonda jääda võivaid isikuid, samuti avalikult kasutatavate hoonete ja alade omanikke, sealhulgas koolide ja haiglate pidajaid ning dominoefektiga hõlmatud ettevõtete puhul kõigile naaberettevõtetele,

ennetavalt ettevõttest lähtuvast suurõnnetuse riskist, ohutusabinõudest ja õnnetuse korral soovitatavatest käitumisjuhustest.“

3. Eelnõu § 1 punkt 9 kohaselt lisatakse Päästeametile ülesanne tagada pärast suurõnnetuse toimumist kõikide vajalike kiireloomuliste, keskmiste ja pikaajaliste meetmete kasutuselevõtt.

Oleme seisukohal, et ei ole õige lisada kõikide meetmete kohaldamine (kiireloomulised, keskmised ja pikaajalised) Päästeameti ülesanneteks. Päästeamet tegutseb vastavalt päästeseadusele ning Päästeameti ülesanne on päästetöö tegemine, kus päästetöö on päästesündmuse toimumisel, ohu tõrjumisel ja kõrvaldamisel ning päästesündmuse tagajärgede leevendamisel viivitamata rakendatavad, vältimatud ja edasilükkamatud tegevused. See tähendab, et Päästeamet rakendab ja tagab kiireloomulised meetmed juba sündmuse ajal oma pädevuse piires. Keskmised ja pikaajalised meetmed on seotud pigem õnnetusjärgsete tegevustega, mida peab tagama ettevõtte ja ka erinevad ametkonnad. Nt kui on toimunud keskkonda saastav õnnetus, võetakse pinnase- ja/või õhusaaste proovid, teavitatakse avalikust ning antakse teada, kas pärast sündmust võib välitingimustes viibida, vett juua jne. Antud meetmed on seotud kliimaministeeriumi vastutusalaga. Vabariigi Valitsuse seaduse (edaspidi VVS) § 41 lg 5 sätestab, et valitsusasutuste pädevus kehtestatakse seadusega või seaduse alusel nende asutaja poolt. VVS § 61 lg 1 sätestab, et õhu ja keskkonna seire tagamine kliimaministeeriumiga pädevuses. Lisaks lähtutakse keskkonnavastutuse seaduses, mis reguleerib keskkonnale tekitatava kahju vältimist ja heastamist, põhimõttest, et saastaja maksab. Seetõttu ei saa nõustuda, et antud ülesanne lisatakse Päästeameti ainupädevusse.

Vastavalt Seveso III direktiivi rikkumismenetlusele (Seveso III direktiiv, artikkel 17 c) on vajalik täiendavalt välja tuua asjaolu, et pädevad asutused peavad tegutsema asjakohaselt, et käitaja võtaks vajalikud heastavad meetmed. Seda hetkel käesolevas eelnõus ei ole käsitletud. Näiteks Rumeenias (<https://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocument/177654>) on sätestatud nõue sellisel, et ettevõtte peab teavitama pädevaid asutusi (artikkel 16 lg 1c), et milliseid keskmise ja pikaajalisi meetmeid on ettevõtte rakendanud ning eraldi säte on selle kohta, et mida peavad pädevad asutused tegema pärast suurõnnetust (artikkel 17). Artiklis 6 on sätestatud pädevad asutused.

Teeme ettepaneku mitte määrata kogu vastutusalala Päästeametile, vaid näidata ära erinevate ametkondade pädevused, sh ettevõtte vastutus võtta pärast suurõnnetust vajalikud kiireloomulised, keskmised ja pikaajalised meetmed (Seveso direktiivi artikkel 17, punktid a ja c).

4. Eelnõu § 1 punkt 10 kohaselt esitatakse Euroopa Komisjonile iga nelja aasta järel aruanne Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2012/18/EL ohtlike ainetega seotud suurõnnetuse ohu ohjeldamise ning nõukogu direktiivi 96/82/EÜ muutmise ja hilisema kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 197, 24.07.2012, lk 1–37) rakendamise kohta.

Seletuskirjas on viidatud, et praktikas on esitanud aruandeid TTJA koos PäA-ga. Päästeamet on esitanud aruandeid 2012. aastal (periood 2009-2011), 2015. aastal (periood 2012-2014) ja 2019. aastal (periood 2015-2022) ning kaasanud aruande koostamisse TTJA. 2023. aastal (periood 2019-2022) kohta esitas aruande TTJA ning aruande koostamisse kaasati Päästeamet. Ilma ühe või teise asutusega ei ole võimalik aruannet koostada, sh esitada. Samas selleks asutuseks võib olla ka Päästeamet, kuna omab varasemat kogemust, sh Päästeamet on vastutav ametkond esitama piiriülese toimega tööstusõnnetuste konventsiooni rakendamise aruannet, mis tuleb esitada sama perioodi kohta, mis Seveso direktiivi rakendamise aruanne. Aktsepteerime ka asjaolu, kui selleks asutuseks jääb TTJA, kuid seletuskirjas ei saa viidata, et praktikas on esitanud aruandeid TTJA koos PäA-ga.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Margo Klaos
peadirektor

Reelika Kuusik
+372 5193 9475
reelika.kuusik@paasteamet.ee

Kai Reinhold
+372 53051908
kai.reinhold@paasteamet.ee